

The background of the entire page is a photograph of a workshop or play area. In the upper left, a man in a blue shirt is standing on a stack of cardboard boxes, holding a large piece of paper. In the lower half, several children are sitting on the floor, which is covered with cardboard boxes and other materials. One child in the foreground is wearing a red hoodie with 'NEDERLAND' written on the back. The scene is lit with warm, orange-toned lights.

De CULTUUR WERKPLAATS

ROERMOND
WERKT
AAN
CULTUUR

DE CULTUUR WERK PLAATS

CULTUURVISIE 2022-2025
GEMEENTE ROERMOND

WOORD VOORAF

Cultuur zorgt voor inspiratie, verbinding en creativiteit in een samenleving. Het brengt mensen met verschillende perspectieven bij elkaar, geeft inwoners nieuwe energie en zorgt ervoor dat bijzondere lokale verhalen niet in de vergetelheid raken en een nieuwe toekomst krijgen.

Cultuur raakt, ontroert en is bovendien belangrijk voor de positieve gezondheid van iedereen, zowel lichamelijk als geestelijk. Essentiële elementen om in een gemeente als Roermond prettig te kunnen samenleven, ontspannen en verblijven. Cultuur is een van de primaire levensbehoeftes, net als bijvoorbeeld goede zorg, onderwijs, werkgelegenheid, acceptatie, respect, kansengelijkheid en onderdak. Een stevige fundering voor cultuur zorgt ook voor meer werkgelegenheid en economische vooruitgang in een gemeente: niet alleen bij theaters, kunstencentra en musea worden banen geschept, ook lokale kunstenaars, ondernemers, horeca en de toerismesector profiteren hiervan. Investeren in cultuur betekent dus letterlijk investeren in de toekomst van inwoners en gemeente.

De afgelopen jaren is veel geïnvesteerd in cultuur en met succes. We starten dan ook op een goede humuslaag. Niet alleen in de binnenstad kan volop worden genoten van bijvoorbeeld theater, film, muziek en beeldende kunst, maar ook in de verschillende wijken van Roermond. Echter, we zien dat nog lang niet iedere inwoner in dezelfde mate toegang heeft tot cultuur. Daardoor missen we de totale verankering van cultuur in de samenleving die we als gemeente zo graag willen.

Met de nieuwe cultuurvisie kiezen wij voor een duidelijke profilering. Dit gaan we niet alleen uitstralen maar ook uitvoeren. Deze nieuwe cultuurvisie ‘**Cultuur Werkplaats Roermond**’ is hiervoor de start. De cultuurvisie is integraal verweven met andere domeinen zoals onderwijs, economie, zorg, ruimtelijke ontwikkeling en toerisme en vraagt dus om inzet van alle stakeholders. Wij stellen als gemeente de intrinsieke waarde van cultuur voorop. Dat doen we letterlijk door het geven van ruimte aan cultuur. Op die manier verankeren we ook de maatschappelijke en economische waarde van cultuur sterker in de samenleving. De coronacrisis en de effecten daarvan geven eens te meer aanleiding om cultuur meer centraal in de samenleving te zetten. De coronacrisis heeft impact gehad op de culturele sector, maar ook op de ‘mindset’ van mensen. Wat daarvan de gevolgen op langere termijn zijn, is nog niet bekend. Duidelijk is dat cultuur en deelname daaraan veel kan betekenen voor ondermeer de positieve gezondheid van de inwoners van Roermond. Als gemeente willen we beter luisteren naar alle kunstenaars, ondernemers, organisatoren, instellingen én inwoners en hen faciliteren in het mogelijk maken van dromen en behoeftes. Met andere woorden: genoeg om trots op te zijn, maar ook werk aan de winkel!

“In alle gesprekken die we de afgelopen maanden hebben gevoerd in de totstandkoming van deze cultuurvisie 2022-2025 is duidelijk geworden dat nu het moment is om door te pakken. Met elkaar de handen uit de mouwen steken voor een sterke cultuurstad. Meer mensen in contact brengen met cultuur en ons erfgoed is het uitgangspunt, het stopt niet bij de Singel, bij het bordje Swalmen, Herten of de wijken Donderberg en Vrijveld. Overal moet geleidelijk meer ruimte komen voor deelname aan en het beleven van cultuur en erfgoed. Dat vraagt iets van ons allemaal.”

Ferdinand Pleyte
wethouder Cultuur
december 2021

DE NIEUWE CULTUURWERKPLAATS ROERMOND

INLEIDING

Voor u ligt een kort en krachtig document dat de kern van de nieuwe meerjarenvisie weergeeft. We starten met een toelichting op de noodzaak tot deze nieuwe meerjarenvisie. Vervolgens gaan we in op het cultureel profiel van Roermond en lichten we de 4 domeinen die we hierin onderscheiden toe. Bijlage 1 omvat een uitgebreide onderbouwing, analyse en achtergrond van de gemaakte richting en keuzes. Ook staat in bijlage 1 de vertaling naar de concrete uitvoering en financiële onderbouwing benoemd.

mijn allerliefste

ik daag je uit

loop en

pak mijn hand

durf je

oma leerde mij lezen

mijn verbeelding te betreden

beleef elke trede

ga met mij omhoog

voorbij de kaft

de klim is zwaar

maar het uitzicht

uitzinnig

Brohlin - Oma leerde mij lezen

NOODZAAK TOT NIEUWE MEERJARENVISIE

Als gemeente volgen we alle ontwikkelingen van het verenigingsleven in alle wijken en kernen als Swalmen op de voet (zoals de vergrijzing en lagere toestroom van nieuwe, jongere leden) en ondersteunen we in verschillende projecten als *Nooit te Oud?! Age friendly Cultural City Roermond* om cultuurparticipatie te bevorderen. De twee bovenschoolse cultuurcoördinatoren en combinatiefunctionaris cultuur zorgen samen voor de verbinding met o.a. het programma DOEN! Cultuureducatie met Kwaliteit in Midden-Limburg voor het primair onderwijs en het Jeugdfonds Cultuur. Daarnaast werkt de gemeente al een aantal jaar samen met andere gemeenten in de Cultuurregio Noord-Limburg. Jaarlijks vinden festivals en evenementen plaats zoals Solar, het Limburg Festival, het kamermuziekfestival Buitenskamers en Cultuurnacht waarbij duizenden mensen genieten van theater, dans en muziek.

We zien en ervaren, ondanks de inspanningen van afgelopen jaren, toch nog veel ruimte om cultuur verder in de samenleving te verankeren, processen bij culturele instellingen verder te verbeteren en ook de eigen organisatie beter te equiperen. In de gemeente Roermond dateert de laatste cultuurnota van december 2009 waarna een nieuwe visie, op enkele actualisering na, niet meer is gemaakt. Het aantal fte van ambtenaren is in de afgelopen jaren niet meegegroeid met de veelal domein overstijgende uitdagingen of wettelijke taken (bijvoorbeeld op het gebied van erfgoed of culturele regionale samenwerking), maar ingekrompen. Reflectie en de noodzakelijke stappen en acties om te groeien tot cultuurstad van formaat bleven vooralsnog uit, deels vanwege andere prioriteiten.

Uit alle gevoerde gesprekken op weg naar deze nieuwe cultuurvisie destilleren we een aantal kansen en knelpunten. Onder andere de volgende punten kwamen sterk naar voren:

- Kunstenaars en ondernemers zitten vol ideeën om innovatieve producten in de markt te zetten. Financiële beperkingen, samenwerkingsverbanden die niet structureel zijn en/of vergunnings-technische procedures bemoeilijkten dit.
- Aan het huidige cultuuraanbod wordt vaak hoofdzakelijk deelgenomen door inwoners van

de binnenstad en/of hoger opgeleiden.

- Inwoners in omliggende wijken of gemeenten worden in mindere mate bereikt en hebben minder makkelijk toegang tot cultuur.
- Het huidige cultuuraanbod sluit niet altijd aan bij de voorkeuren, dromen of talenten van alle inwoners van Roermond.
- Roermond is een kleurrijke gemeente. Onze inwoners herbergen de meeste nationaliteiten van heel Limburg.
- Omliggende steden zoals Maastricht, Weert en Venlo hebben recent grote stappen gezet in het bepalen van de culturele koers. Roermond loopt achter op het kiezen van een duidelijk profiel en mist daardoor aansluiting.
- De rol van Roermond in de Cultuurregio Noord-Limburg, een samenwerking met 12 gemeenten, is nog te marginaal. Een visie is nodig met handvaten om concreet samen te werken.
- Er zijn veel landelijke, regionale en provinciale fondsen of middelen om cultuur (zowel voor amateurs als voor professionele instellingen) verder te versterken. Hier wordt nog te weinig gebruik van gemaakt door de culturele sector in Roermond.
- De samenwerking met het Huis voor de Kunsten Limburg als provinciale steuninstelling is onvoldoende. Er liggen kansen op het gebied van

ondersteuning met fondsenwerving voor makers en verenigingen.

- Er is sprake van een afname van het aantal leden van amateurkunstverenigingen, niet alleen lokaal maar ook landelijk.
- Enkele instellingen in de basisinfrastructuur zijn klaar om de volgende stap te zetten en zelf meer eigen inkomsten binnen te halen, onder andere door provinciale en of landelijke financiering.

Een nieuwe cultuurvisie is daarom noodzakelijk: de samenleving verandert, de coronacrisis en de gevolgen daarvan, vraagstukken uit verschillende beleidsvelden dienen zich aan en het culturele veld is in beweging. Kansen om samen te werken binnen de gemeente, regio én provincie liggen voor het oprapen. Het moment is nu om letterlijk meer plaats te maken voor cultuur in en vanuit Roermond.

Deze voorliggende meerjaren cultuurvisie is tot stand gekomen door een traject van gesprekken met onder andere het culturele veld, onderwijs, welzijn, partners in de wijk, het bedrijfsleven, We Are Roermond, ondernemers en ook met culturele instellingen en makers buiten Roermond. Naast gesprekken vond een online en interactieve talkshow plaats, zijn wijkgesprekken georganiseerd en zijn twee cultuurmakers de wijken in

getrokken om aan inwoners te vragen hoe zij Roermond zien en hoe we samen meer plaats kunnen maken voor cultuur en erfgoed. Ook zijn twee enquêtes uitgezet waaronder specifiek een enquête onder middelbare scholieren. Tot slot vond ambtelijk overleg plaats met aanpalende beleidsvelden intern, met de Cultuurregio Noord-Limburg en de provincie Limburg.

'Live-cartoon' tekening uit online talkshow cultuurvisie 23 juni 2021 - Sandra Heeren.

Met voorliggende cultuurvisie is de ambitie om Roermond als werkplaats neer te zetten en te laten fungeren als een cultureel knooppunt in Limburg waar op een toegankelijke manier cultuur van dichtbij kan worden beleefd, gedragen en gemaakt. Roermond wil meer ruimte voor makers en een centrumfunctie voor cultuur binnen de Cultuurregio Noord-Limburg zijn, een verbinder tussen Noord- en Zuid-Limburg.

CULTUREEL PROFIEL, BELEID EN UITVOERING

We zetten daarom nadrukkelijk in op het 'mogelijk maken' voor makers en we zetten de samenwerking in de Cultuurregio Noord-Limburg voort. Belangrijk aspect hierbij is het stimuleren van het aanvragen van Rijkssubsidie en provinciale subsidie voor instellingen en makers in Roermond. We willen nog meer mensen bereiken om hen de intrinsieke waarde van cultuur te laten ervaren. Bijvoorbeeld door met (nieuw) aanbod sterker verbindingen te leggen tussen de verschillende wijken, gemeenten, sectoren en doelgroepen in de gemeente, waardoor de waarde van cultuur een sterkere basis in de samenleving krijgt.

Middels een communicatiecampagne, een website voor cultuur in en vanuit Roermond en het 'geef het door' principe delen we de successen, verhalen, aanbod en activiteiten. Ook wordt nog meer samen-gewerkt met Limburg Marketing en Citymanagement. Hiermee vergroten we de zichtbaarheid van cultuur in Roermond en vinden ook de lokale verenigingen, instellingen en makers informatie voor het aanvragen van subsidie of het aangaan van samenwerkingsverbanden. Bovendien laten we met bovengenoemde communicatiecampagne ook aan bezoekers van Roermond zien dat hier niet alleen geconsumeerd, gerecreëerd en goed gewinkeld kan worden, maar ook echt iets te beleven en te ontdekken valt op het gebied van erfgoed en cultuur.

Profiel

Op basis van alle gesprekken en input in de totstandkoming van deze visie kiezen we voor het profiel van '**Cultuur Werkplaats Roermond**' met als ondertitel: **Roermond werkt aan cultuur**. We geven in dit nieuwe meerjarenbeleid ruimte aan makers en cultureel ondernemers en stellen zichtbaarheid en verbinding van cultuur en erfgoed centraal. Extra aandacht is er voor het sterker positioneren en beleefbaar maken van ons erfgoed; immaterieel erfgoed, historie, archeologie en monumenten. We willen cultuur en erfgoed van waarde laten zijn voor zoveel mogelijk mensen in de gemeente. Hierin is samenwerking van groot belang: tussen presentatieplekken en producerende instellingen, tussen makers en publiek, tussen verschillende beleidsterreinen zoals het onderwijs en de zorg, maar ook tussen gemeenten en regio's.

Alle domeinen komen één voor één aan bod, respectievelijk hoofdstuk 1 tot en met 4. Concreet onderscheiden we binnen dit profiel vier domeinen:

- 1) Basisinfrastructuur professionele culturele instellingen, festivals, evenementen en PCR
- 2) Cultuur en erfgoed voor iedereen
- 3) Culturele maakplaats
- 4) Kunst- en erfgoedcollectie, archivering, archeologie, monumenten en kerken

De CULTUUR WERKPLAATS

1 BASISINFRASTRUCTUUR PROFESSIONELE CULTURELE INSTELLINGEN, FESTIVALS, EVENEMENTEN EN PCR

1.1 Culturele basisinfrastructuur: de basis op orde

De culturele basisinfrastructuur van Roermond omsluit instellingen die jaarlijks een budgetsubsidie van de gemeente ontvangen of onderdeel van de gemeente zijn. In de huidige periode betreft dit de ECI Cultuurfabriek, het Cuypershuis, het Gemeentearchief, de Bibliotheek Bibliorura, het Historiehuis en Theater de Oranjerie. Samen zijn onder andere deze instellingen vertegenwoordigd in het zogenoemde Platform Cultuur Roermond (PCR) om cultuur in Roermond te versterken.¹

Vanaf 2023 worden stapsgewijs enkele wijzigingen doorgevoerd in de bovengenoemde culturele basisinfrastructuur om meer ruimte te geven aan vernieuwing en verbreding. Hiervoor is onder andere nodig de middelen voor cultuur op een andere, meer brede manier in te zetten. We gaan hierbij uit van gelijkblijvend budget voor cultuur en erfgoed. We passen het principe van 'de basis op orde' toe, waarmee wordt bedoeld dat alle instellingen een basisfinanciering ontvangen die goed toereikend is om hun subsidievoorwaarden te vervullen. Dit passen we alleen toe indien de instelling voldoende financieel gezond is.

¹
Naast bovengenoemde instellingen, zitten ook de Limburg Marketing, de cultuurcoördinatoren primair en voortgezet onderwijs, Werkgroep Cultuur tot in de wijken en Wel.kom in het PCR.

Door de middelen anders in te zetten ontstaat ruimte voor de huidige en toekomstige instellingen in de culturele basisinfrastructuur, nieuwe initiatieven, cultuurondernemers en cultuurmakers of collectieven. Met deze nieuwe verdeling van het cultuurbudget zetten we in op het creëren van een gezond, duurzaam en breed cultuurklimaat in Roermond met ruimte voor vernieuwing. Het jaar 2022 gebruiken we om instellingen binnen de huidige basisinfrastructuur voor te bereiden op deze vernieuwingsslag.

Doel van de nieuwe, meer diverse culturele basisinfrastructuur is zowel onderlinge samenwerking tussen de instellingen uit de basisinfrastructuur als samenwerking met andere aanbieders uit de culturele sector en aanpalende sectoren zoals onderwijs, zorg en economie te verbeteren. Zodoende kunnen deze culturele organisaties meer inspelen op de wensen, dromen en talenten van inwoners, een breder publiek bereiken en innovatie en ondernemerschap in de sector bevorderen. Ook worden de instellingen gestimuleerd meer aanspraak te maken op andere financieringsbronnen (Rijk, Provincie, landelijke en regionale fondsen) waardoor zij steeds (hoewel logischer wijze in beperkte mate) minder afhankelijk van gemeentelijke financiering worden.

Zoals gezegd is een vernieuwde en meer brede culturele basisinfrastructuur enkel mogelijk vanuit het reeds toegelichte principe 'de basis op orde'. Met het vrijgekomen budget komt er ruimte voor

meer instellingen in de basisinfrastructuur. Hierover leest u meer in bijlage 1.

1.2 Festivals en evenementen

Een veelheid aan evenementen en festivals brengen jaarlijks duizenden inwoners en bezoekers in Roermond bij elkaar en prikkelen hen om naar buiten te gaan, de stad of de natuur in. Om culturele festivals de kans te geven zich te verduurzamen in onze gemeente en kansen voor samenwerking daadwerkelijk te verzilveren is het advies de portefeuille evenementen onder te brengen bij de portefeuille cultuur vanaf de nieuwe bestuursperiode (2022 en verder). Door deze festivals en evenementen, veelal met een sterk cultureel profiel, op te nemen in de portefeuille cultuur ontstaan mogelijkheden om sterker samen te werken met de lokale culturele instellingen en zijn zij (nog) beter in staat ook landelijke of regionale additionele financiering aan te trekken waardoor hun impact voor de stad nog groter kan worden.

1.3 Platform Cultuur Roermond vanaf 2022

Een bredere en meer diverse culturele basisinfrastructuur betekent ook een herijking van het Platform Cultuur Roermond (PCR). In 2015 is het PCR opgericht, bestaande uit de instellingen van de culturele basisinfrastructuur, een vertegenwoordiging van de amateurverenigingen, de bovenscholse cultuurcoördinatoren (PO en VO), Limburg Marketing en Wel.Kom.

De volgende (na evaluatie bijgestelde) doelstellingen worden gehanteerd:

1. Het leggen van verbindingen, het bevorderen van samenwerking en het delen van informatie tussen diverse partijen binnen en tussen de verschillende sectoren zoals cultuur, onderwijs, welzijn en (vrijtijds)economie.
2. Het inzetten op cross overs tussen sectoren en disciplines waarbij we oog hebben voor diversiteit en inzetten op een meer inclusieve samenleving.
3. Het zoeken naar en stimuleren van vernieuwing in en verbreding van het culturele aanbod en de culturele sector.

Samen met de reeds zittende én mogelijke nieuwe PCR-leden bepalen we in 2022 hoe de PCR-constructie en doelstellingen er uit komen te zien en met welke partners. Medio 2022 richten de dan betrokken instellingen gezamenlijk een nieuwe stichting op, Stichting Platform Cultuur Roermond, met bijbehorende structuur. De nieuwe stichting maakt een plan vanuit haar nieuwe rol en taak. In het plan komt speciale aandacht voor communicatie, het verbeteren van de zichtbaarheid van de gehele culturele infrastructuur, de onderlinge (concrete en strategische) samenwerking en het doorvoeren van verbeteringen in de slagkracht van het PCR. De gemeente biedt ondersteuning in het maken van het plan en stelt jaarlijks een werkbudget beschikbaar voor de uitvoering daarvan. Met deze ontwikkeling verandert de rol van de gemeente van participant en kartrekker naar subsidieverlener. Naast deze structurele subsidie kan de stichting ook, bij evenementen of initiatieven die in gezamenlijkheid worden opgezet, een gemeentelijke incidentele subsidie aanvragen.

2 CULTUUR EN ERFGOED VOOR IEDEREEN

2.1

Culturele diversiteit en participatie

Cultuur in Roermond bereikt nog lang niet iedereen. Aan de ene kant bestaat het zogenaamde centrumpubliek, als vaste (overwegend oudere en/of hoogopgeleide) bezoeker van cultuur. Aan de andere kant de omliggende wijken waar de inwonersamenstelling meer cultureel divers is dan in de binnenstad. Deze inwoners hebben andere wensen, dromen en behoeftes. Buurthuizen en bottom-up initiatieven vervullen niet alleen een belangrijke sociale rol, maar fungeren juist in deze wijken als spil in het verbinden van cultuur en inwoners. Ook lopen in de gemeente veel met name jongeren rond met creatieve talenten. Aanvullend aan het meer traditionele aanbod van amateurkunsten is volop energie te voelen binnen de urban cultuurbeoefening². Steeds meer urban activiteiten worden aangeboden met een mix van dans en sport. Op dit moment buigt een werkgroep zich over de mogelijkheden van het urban aanbod in Roermond, op basis van de eerder uitgevoerde urban city scan. Op grond van de aanbevelingen uit die scan onderzoeken we de mogelijkheden voor het versterken van de urbanscene in Roermond. Naast de vele verenigingen zien we ook steeds meer culturele ondernemers met een groot bereik naar amateurkunstenaars waaronder een grote groep dansscholen met een aanzienlijk bereik.

2

Met de parapluterm 'urban' wordt verwezen naar een veelheid aan afzonderlijke disciplines, waaronder verschillende dansstijlen (hiphop, popping, locking) evenals uitingsvormen zoals rap, graffiti en beatboxing.

Eenzaamheid onder ouderen is een actueel probleem. Voor de coronacrisis waren zij vaak frequente cultuurbeoefenaars bij een vereniging. Activiteiten gericht op ouderen zijn van groot belang voor de positieve gezondheid van deze doelgroep. Daarnaast draagt cultuur bij aan zingeving, zelfvertrouwen en het welbevinden van ouderen. Om cultuurparticipatie te vergroten voor verschillende doelgroepen opent de gemeente een subsidieregeling, bedoeld voor projecten die zich richten op het bevorderen van cultuurparticipatie in de brede zin van het woord. Hierbij staat de samenwerking met diverse partners in de zorg, maatschappelijk veld en cultuur centraal. Het programma CMK wordt doorgezet als ook de bovenschoolse cultuurcoördinatoren voor het primair en voorgezet onderwijs, we vragen hen bij de uitvoering extra aandacht voor erfgoed te hebben.

2.2

Fysiek en immaterieel erfgoed als verhalenvertellers

Veel van de bijzondere geschiedenis van Roermond is zichtbaar in de vele monumenten die de gemeente rijk is. Ook in de omliggende wijken is erfgoed te vinden in de vorm van monumenten, met de nadruk op industrie, religie, oorlogshistorie en voor- en naoorlogse stedenbouw en architectuur. Er liggen kansen in het meer beleefbaar maken van dit monumentale erfgoed, zo benadrukt ook de regionale visie toerisme en recreatie Verbinden, vertellen en verrijken (2019).

Het onderhouden van het erfgoed is een permanente opgave waarbij, zeker voor de grote beeldbepalende monumenten, financiering van de overheden benodigd is, waaronder ook van de gemeente. In het bijzonder verdient de instandhouding van de monumentale kerkgebouwen aandacht. Ook de verduurzaming van de monumenten en gebouwen binnen het beschermd stadsgezicht is een grote uitdaging. Maatwerk staat daarbij steeds voorop. Een nieuwe loot aan de stam van het erfgoed betreft het cultuurlandschap. Binnen SML-verband wordt visie en beleid ontwikkeld betreffende deze voorliggende vraagstukken op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling, betreffende grootschalige energieopwekking, de aanpak van klimaatadaptatie en hoogwaterveiligheid.

De gemeente Roermond is ook rijk aan erfgoed dat minder aan de oppervlakte zichtbaar is, maar waarbij verhalen of tradities onverminderd worden doorgegeven of nieuw leven ingeblazen. Een grote rol hierbij is weggelegd voor Heemkunde verenigingen en metiers zoals het molenaarsambacht.

Er blijft volop aandacht voor de vele amateurkunstverenigingen die de gemeente rijk is op het gebied van onder meer muziek, dans en toneel. Naast het meer traditionele aanbod van amateurkunsten is volop energie te voelen binnen de urban cultuurbeoefening. Steeds meer urban activiteiten met een mix van dans en sport worden aangeboden binnen de gemeente. Naast dat er veel verenigingen zijn, zien we ook dat steeds meer culturele ondernemers samenwerken met amateurkunstenaars zoals dansscholen die voornamelijk jonge talenten bereiken.

Ter ondersteuning en behoud van dit fysieke en immateriële erfgoed/ amateurkunst:

- Investeert de gemeente in de (digitale) zichtbaarheid, beleving, promotie, onderhoud en verduurzaming van fysiek erfgoed. In de nieuwe Erfgoedvisie (2022) wordt hier nader op ingegaan.
- Brengt de gemeente ambachten, amateurkunsten en het verenigingsleven in een jaarlijkse communicatiecampagne in beeld om ook anderen te inspireren cultuur te beoefenen.
- Gaat de gemeente met de amateurkunsten in gesprek over een passende aansluiting bij het jaarlijkse landelijke initiatief Iktoon.nl om zichtbaarheid te verbeteren.
- Past de gemeente de subsidieregeling voor amateurkunsten aan, met als uitgangspunt een basisfinanciering en plusbedrag voor initiatieven die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen op het gebied van bijvoorbeeld diversiteit, onderwijs en zorg.
- Wordt monumentaal erfgoed klaargemaakt en beschikbaar gesteld voor jonge makers en evenementen, hierover meer in hoofdstuk 3.

2.3

Jeugdfonds Cultuur & Volwassenenfonds

Cultuurdeelname moet voor iedereen toegankelijk zijn. Ongeacht achtergrond, waar je vandaan komt, opleidingsniveau of de grootte van de portemonnee. Sinds 2015 is het Jeugdfonds Cultuur Limburg beschikbaar voor kinderen uit Roermond. Doel van dit Jeugdfonds Cultuur is dat ieder opgroeiend kind en iedere jongere tot 21 jaar uit een financieel minder draagkrachtig gezin in de gelegenheid moet zijn te kunnen deelnemen aan cultuurbeoefening. Niet alleen kinderen en jongeren kunnen in een positie terecht komen dat de financiële situatie een drempel vormt voor deelname aan cultuur. Ook volwassenen kunnen deze financiële belemmering ervaren. Om de toegang voor tot cultuur te vergroten continueert de gemeente de huidige meerjarige overeenkomst met het Jeugdfonds Cultuur en onderzoekt de gemeente de mogelijkheden van een Volwassenenfonds Cultuur.

2.4

Combinatiefunctionaris Cultuur

De verbindende rol van de combinatiefunctionaris cultuur is onmisbaar. De combinatiefunctionaris cultuur is de cruciale schakel tussen cultuur, onderwijs, welzijn en verenigingsleven in de wijken. Cultuureducatie en talentontwikkeling zijn twee belangrijke speerpunten waaraan de combinatiefunctionaris een bijdrage levert. Op dit moment is de beschikbare capaciteit van de combinatiefunctionaris beperkt. Momenteel is 0,7 fte voor de combinatiefunctionaris beschikbaar, waarvan 0,5 fte in vaste dienst (dienstverband bij stichting ECI, maar werkt voor de gehele culturele sector) en 0,2 fte flexibel in te huren op basis van de vraag. De komende jaren maken we budget vrij om deze functie structureel uit te kunnen breiden. Dit ook n.a.v. een breed onderzoek in de urban sector.

3

CULTURELE MAAKPLAATS

3.1

Ruimte voor makers

Roermond barst van het talent en jonge makers die hun eerste stappen in de cultuursector al hebben gezet. Cultuurmakers werken vaak meer interdisciplinair en zoeken de samenwerking op met nieuwe culturele initiatieven en maatschappelijke partners. Ook willen zij vaak nadrukkelijk een nieuw publiek boeien met bijzondere verhalen of vormen van cultuur. Essentieel is dat hen ruimte wordt geboden om buiten de gebaande paden te gaan en een onderzoeksproces te starten naar wat bijvoorbeeld leeft in de gemeente. Hoewel Roermond niet beschikt over een kunstvakopleiding, kunnen partners als de ECI, Nieuwe Helden Next level en het Limburg Festival samen als steun voor makers fungeren en hen verder helpen in hun artistieke en zakelijke ontwikkeling. Met middelen beschikbaar gesteld door het ministerie van OCW ter ondersteuning van de culturele sector als gevolg van corona, creëerden wij met betrokken partners “Maakplaats”. Deze Maakplaats voor culturele makers en initiatieven is in oktober 2021 van start gegaan en loopt tot ten minste eind 2022 door.

Om cultuurmakers ruimte te bieden bijzondere projecten voor de samenleving te starten:

- Onderzoekt de gemeente de mogelijkheden om de Maakplaats in 2022 op een andere wijze te verduurzamen voor makers uit alle disciplines, o.a. theater, film, dans, muziek, beeldende kunst, urban, graffiti.
- Roept de gemeente instellingen uit de basisinfrastructuur op een podium te bieden aan cultuurmakers van Roermond.
- Onderzoekt de gemeente met het Huis voor de Kunsten Limburg de mogelijkheden om een loket te creëren om samenwerkingen tussen makers uit Roermond en maakplaatsen in de rest van Limburg (o.a. via Toneelgroep Maastricht, Via Zuid en festivals als Cultura Nova) en zo mogelijk in de Euregio op te zetten.
- Peilt de gemeente de behoefte aan internationalisering onder makers en bekijkt de beschikbare middelen en noodzakelijke acties.

3.2

Ruimte voor cultureel ondernemers

Roermond kent een hechte gemeenschap van culturele en innovatieve creatieve ondernemers. Deze ondernemers zijn belangrijk voor de levendigheid in de stad en zowel inwoners, (grote) bedrijven als toeristen weten hen te vinden en te waarderen. De ondernemers weten steeds vaker van elkaar waar ze mee bezig zijn, hebben hart voor cultuur en organiseren vanuit hun gedeelde passie onder andere Cultuurnacht, optredens en kunstmarkten. Het organiseren van dergelijke events, die jaarlijks in populariteit groeien, vereist gedegen aanvragen waarbij aan een steeds grotere veelheid aan normen moet worden voldaan (o.a. brandveiligheid, bereikbaarheid, sociale en fysieke veiligheid). In de afgelopen jaren zijn in de dienstverlening van de gemeente aan organisatoren reeds verbeteringen doorgevoerd. Daarnaast zien we kansen tot creatieve invullingen van leegstaande panden wat ook weer bijdraagt aan een aantrekkelijke en leefbare gemeente.

Om cultureel en creatieve ondernemers te stimuleren te blijven innoveren:

- Overlegt de gemeente in samenwerking met Citymanagement over richtlijnen om gunstige voorwaarden te scheppen met betrekking tot leegstaande panden. Nauw contact is noodzakelijk met o.a. collega's economie, eigenaren van onroerend goed, makelaars, creatief ondernemers, verenigingen en kunstenaars.
- Onderzoekt de gemeente mogelijkheden tot het verlenen van opdrachten aan Citymanagement met betrekking tot het realiseren van (tijdelijke) presentatie- of maakplekken in leegstaande panden.

4 KUNST- EN ERFGOEDCOLLECTIE, ARCHIVERING, ARCHEOLOGIE, MONUMENTEN EN KERKEN

4.1

Gemeentelijke collectie kunst en erfgoed

Gemeente Roermond is eigenaar van een omvangrijke collectie kunst en erfgoed. Deze collectie wordt sinds 1932 verzameld en zo mogelijk getoond. In 2009 is een driedeling in de gemeentelijke collectie gemaakt: collectie Cuypers, collectie stadsgeschiedenis en collectie beeldende kunst. Voor twee van deze collecties werd de basis gelegd voor museale presentaties: vanaf 2011 is de collectie Cuypers te zien in het Cuypershuis en de collectie stadsgeschiedenis in het Historiehuis. De collectie wordt beheerd door het Cuypershuis (registratie online, depot, bruikleenverkeer, conservering kunstobjecten, registratie online, depot). Voor de collectie is geen beleid en geen locatie voor presentatie.

De bewaaromstandigheden in de depots zijn verre van ideaal. Ze zijn overvol en hebben hun maximale bewaarcapaciteit al lang bereikt. Bovendien voldoen de ruimtes wat inrichting en voorzieningen betreft niet aan de eisen die tegenwoordig aan museaal beheer worden gesteld, waardoor het behoud van de collectie niet kan worden gewaarborgd. Het is daarom noodzakelijk om te kijken naar de collecties die niet meer worden gebruikt, getoond en/of buiten het beleid vallen. Belangrijkste vraag die beantwoordt moet worden is: Hoe krijgen we een gemeentelijke kunst- en erfgoedcollectie die beter beheer(s)baar, zichtbaar en bruikbaar is? Een aanzet om te komen tot een collectievisie wordt in 2022 gepresenteerd.

4.2

Archivering

Het archief van de gemeente Roermond is ondergebracht bij het Gemeentearchief Roermond (GAR). Naast beheer en behoud heeft het GAR een informerende en inspirerende rol naar het publiek toe. De werkzaamheden zijn gebaseerd op de landelijke wetgeving, zoals vastgelegd in de Archiefwet, de Omgevingswet en de Wet Open Overheid. Alle aangesloten overheidsorganisaties dienen een opslagmedium te realiseren dat duurzaam, veilig en betrouwbaar is, het zogenaamde e-Depot. Dit is een wettelijke taak. Hier wordt de komende jaren vorm en uitvoering aan gegeven, deze wettelijke taak valt onder de algemene begroting van de gemeente.

Vergroting van cultuurparticipatie is de tweede wettelijke taak in de Archiefwet, deze taak sluit aan bij voorliggende visie. Het GAR wil méér verhalen van Roermond zichtbaar maken op de eigen website, www.archiefroermond.nl, zodat het bezoekersaantal van 200.000 nu binnen tien jaar naar 750.000 bezoekers per jaar kan stijgen. De ontwikkelingen bij collega archieven zoals in Weert geven het vertrouwen dat dergelijke cijfers van bezoekers haalbaar zijn.

Daarnaast wil het GAR méér activiteiten kunnen gaan organiseren om zich beter te kunnen laten zien aan de burgers van Roermond middels lezingen, publicaties en exposities in het Historiehuis en/of het Cuypershuis. Het onderwijs speelt hierin een belangrijke rol. Het is van groot belang dat alle leerlingen uit het basis – en voortgezet onderwijs tenminste een maal in hun schoolcarrière

in aanraking komen met het archief. Het begrijpen van de geschiedenis van Roermond is belangrijk en draagt in belangrijke mate aan burgerschap.

4.3

Kunstuitleen

Sinds 1980 heeft gemeente Roermond een kunstuitleen. Hieraan wordt uitvoering gegeven door het Bonnefanten Museum in Maastricht op locatie van de ECI Cultuurfabriek. Hieraan ten grondslag ligt een overeenkomst waarin afspraken zijn vastgelegd over o.a. huisvesting, inzet van personeel, openingstijden en dienstverlening. De gemeente hecht waarde aan de toegang tot beeldende kunst op een laagdrempelige manier zoals nu van toepassing is in de Kunstuitleen. Tot 2021 lagen afspraken tussen gemeente en Bonnefanten Museum in een overeenkomst vastgelegd. Vanaf 2022 gaan we een subsidierelatie met elkaar aan om de Kunstuitleen in stand te houden en te versterken.

4.4

Monumenten en nieuwe erfgoedvisie 2022

Roermond is in het bezit van een grote collectie monumenten met een groot nationaal en plaatselijk historisch belang. Jaarlijks trekt Roermond duizenden bezoekers die de binnenstad en omgeving bezoeken om te genieten van alle historie en schoonheid die in deze monumenten tot uitdrukking komt. Een behoud van dit bijzondere erfgoed voor toekomstige generaties is dan ook essentieel, net zoals het sterker beleefbaar maken van deze monumenten om meer hedendaags publiek in aanraking te brengen met deze geschiedenis.

Om de kwaliteit van monumenten en erfgoed te waarborgen:

- Investeert de gemeente in de (digitale) zichtbaarheid, beleving en onderhoud van fysiek erfgoed.
- Gaat de gemeente in gesprek met eigenaren van onroerend goed, Citymanagement en Limburg Marketing om monumenten vaker open te stellen voor bijzondere projecten en evenementen.
- Wordt in 2022 een nieuwe erfgoedvisie op hoofdlijnen vastgesteld, als richtinggevend document dat de Roermondse raad en samenleving in de breedte de wettelijke verplichtingen, maatschappelijke trends en (gemeentelijke) beleidswensen toont. De invoering van de Omgevingswet en verduurzaming van monumenten vragen daarbij veel aandacht.
- Hanteert de gemeente een andere houding ten aanzien van monumenten: van objectgerichte monumentenzorg naar gebiedsgerichte monumentenzorg. Dit houdt in dat we monumenten beoordelen in hun omgeving.
- Continueren en innoveren we evenementen en maatschappelijke initiatieven zoals Open Monumentendag, de Nationale Archeologiedagen en uitwerking 3e glasvondst.

4.5

Kerkenvisie

Roermond heeft een rijk bezit aan monumentale kerken. In de kerkenvisie komen eigenaren en andere partijen aan het woord die betrokken zijn bij het in standhouden en onderhouden en/of de

toekomst van deze gebouwen. Tot eind 2021 vond een inventarisatie plaats wat nodig is om de toekomst van deze monumenten te garanderen. Op basis daarvan wordt in 2022 een voorstel gedaan voor vervolgstappen in de vorm van bijvoorbeeld overlegstructuren maar ook in de vorm van projecten die aan de toekomst helpen vormgeven.

4.6
Archeologie

Als gevolg van de enorme bouwhausse en de grote wegenprojecten, zijn in de afgelopen twintig jaar in Roermond circa vierhonderd archeologische studies verricht. Vaak gaat het om bureaustudies maar het betreft ook onderzoeken in de vorm van proefsleuven, archeologische begeleiding en opgravingen. Belangrijk is dat al deze informatie ook zijn weg naar het publiek vindt om inwoners en bezoekers te informeren, inspireren en verwonderen over alles wat er gevonden wordt in ‘hun’ gemeente. Gewenst is om zeker een synthese van al deze onderzoeken die betrekking hebben op de historische binnenstad op te laten stellen die daarmee een nieuwe stand van zaken van de stadsgeschiedenis zal opleveren. Vooralsnog blijft dit bij een wens en is uitvoering hiervan niet haalbaar.

Om archeologische verhalen en vondsten blijvend toegankelijk te houden wordt de lijn doorgezet met betrekking tot het zichtbaar maken en ontsluiten van belangwekkende archeologische vondsten, in navolging en door middel van de Archeoroute. Het rijke archeologisch erfgoed draagt zo bij aan de aantrekkelijkheid van Roermond.

INZET CULTUUR- BUDGET

Het cultuurbudget van de huidige cultuur planperiode (tot en met 2021) bedraagt € 2.903.700. Dit budget is exclusief de gemeentelijke instellingen zoals het Cuypershuis en Archief en is tevens exclusief de financiële inzet voor de bibliotheek.

Met een veranderende inzet van het huidige cultuurbudget voor de meerjarenplan periode 2022-2025 kiezen we voor een profiel waarmee we ons als cultuurgemeente stapsgewijs kunnen onderscheiden, zowel binnen de gemeente zelf en ten opzichte van omliggende steden in Limburg. Wil Roermond zich door ontwikkelen tot derde cultuurstad van Limburg is het zaak het cultuurbudget over de gehele linie te laten groeien om zo ruimte te maken voor de verdere verankering van cultuur in de samenleving en om beter in te spelen op de actualiteit en grote vraagstukken. De gehele financiële onderbouwing treft u aan in bijlage 1.

Met een veranderende inzet van het huidige cultuurbudget kiezen we bovendien voor een profiel waarmee we ons als cultuurgemeente stapsgewijs kunnen onderscheiden, zowel binnen de gemeente zelf en ten opzichte van omliggende steden in Limburg en op landelijk niveau. De gehele financiële onderbouwing treft u aan in bijlage 1.

We luisteren en acteren als gemeente op de behoeften, wensen en dromen uit de gemeente om samen een succes te maken van ‘**Cultuur Werkplaats Roermond**’.

Het huidige Cultuurbudget (2021) van € 2.903.700 is als volgt opgebouwd:

- € 1,7 miljoen budgetsubsidie stichting ECI
- € 650.000 budgetsubsidie Theater de Oranjerie
- € 38.000 combinatiefunctionaris cultuur
- € 36.000 Jeugdfonds Cultuur
- € 54.000 cultuureducatie en muziekonderwijs
- € 41.000 lokale omroep
- € 264.000 waarderings- en eenmalige subsidies
- € 14.700 kunstuitleen
- € 106.000 erfgoed

De CULTUUR WERKPLAATS

WWW.CULTUURWERKPLAATSROERMOND.NL

gemeente Roermond